

Til: Landets apotek og grossister

Deres dato	Deres referanse	Vår dato	Vår referanse	Seksjon/saksbehandler
		2003-10-01	200300002-12	LØLO/TOF

RUNDSKRIV 12 - 2003

STATISTIKK 2002 – LANDETS PRIVATE APOTEK

Innledning

Denne statistikken ser bare på apotekleddet. Nye eierformer som har kommet etter ny apoteklov i 2001 gjør at flertallet av apotekene har en tilknytning til en kjede og/eller har et større eller mindre krysseierskap med grossister. Det å bare se på det enkelte apotek gir derfor nødvendigvis ikke det riktige bildet av den økonomiske situasjonen for grossister og apotekleddet totalt. Mellom de ulike delene i eierselskapene kan det ligge føringer som vi ikke har innsyn i.

Det er innhentet regnskapsdata fra samtlige apotek som har hatt drift i hele eller deler av regnskapsåret 2002. Enkelte av disse apotekene har skiftet eier, blitt lagt ned eller har blitt opprettet i løpet av året. Dataene er alle mottatt elektronisk eller i papirformat og så lagt inn elektronisk i database / regneark.

Flere forhold er spesielle knyttet til regnskapsstatistikken for 2002.

- Vi har en blanding av as og enkeltmannsforetak. Tall for as og enkeltmannsforetak er ikke direkte sammenlignbare, særlig gjelder dette for lønnskostnadene. I enkeltmannsforetakene er ikke lederlønnen for apotekeren/eieren inkludert i lønnskostnadene i regnskapet.
- En rekke apotek er startet opp i løpet av året og en rekke apotek er kjøpt/solgt. Dette gjør at regnskapene for apotekene som ikke har fullt driftsår inneholder oppstartskostnader og

Brev stiles til Statens legemiddelverk. Vennligst oppgi vår referanse.

eventuelt ekstraordinære inntekter for de som er solgt. Disse er utelatt i regnskapsstatistikken for å gjøre tallene sammenlignbare.

- Enkelte apotek har blitt nedlagt, og vi har enkelte overdragelser internt innenfor samme konsern.
- Uoversiktlige eierforhold gjør det vanskelig å tolke resultatene for det enkelte apotek.
- Overgang fra enkeltmannsforetak til as.

Det blir vanskelig å sammenligne statistikken med tidligere års statistikk. I statistikken for 2002 har vi valgt å kun se på de apotekene som har hatt helt driftsår. Dette for å unngå oppstartskostnader samt ekstraordinære inntekter for de som har solgt i løpet av året. Videre har vi i statistikken for 2002 kalkulert en lederlønn for de private hovedapotekene (filialene er i denne forbindelse utelatt) som organisert som enkeltmannsforetak. Dette for å gjøre tallene sammenlignbare med ASene.

Det gjøres oppmerksom på at eierselskapene har fordelt sine overheadkostnader ut på apotekene i henhold til, en forhåndsdefinert nøkkel, jmf. rettle dning for utfylling av skjema. Tallene gir derfor ikke nødvendigvis riktig bilde for det enkelte apotek, men vil gi et godt uttrykk for situasjonen i bransjen.

Hovedkonklusjoner:

- Svekket lønnsomhet, bl.a som en følge av økt konkurranse gjennom etablering av flere apotek, samt kostnader knyttet til oppkjøp av apotek og etablering av apotekkjedene. Vi har sett en utvikling i flere kostnadsdrivere; økte åpningstider, økt driftskonsesjonærlønn og økt farmasøyt lønn p.g.a farmasøytmangel.
- Svakere lønnsomhet i ASene enn i enkeltmannsforetakene. Dette skyldes både høyere driftskostnader og høyere finanskostnader i kjedene. Man kan tenke seg ulike årsaker til disse forskjellene. Kjedenes oppkjøp av apotek forklarer forskjellene i finanskostnadene.
- Økt omsetning i apotekbransjen samlet sett, men noe redusert gjennomsnittlig omsetning pr. apotek
- Fortsatt betydelig økning i antall apotek
- Stor- og økende goodwill – post i apotekenes / apotekjedenes regnskaper
- ASenes regnskaper kan ikke ses isolert fra eierselskapenes regnskaper

Regnskapsstatistikk for alle private apotek med fullt driftsår 2002

	Alle private		AS		Enkeltmannsforetak	
	% av oms.	1000 NOK	% av oms.	1000 NOK	% av oms.	1000 NOK
Kreditsalg medisinsalg	1,65 %	159 739	1,4 %	108 936	2,6 %	50 803
Kreditsalg sykehussalg	3,44 %	332 851	3,4 %	266 630	3,4 %	66 221
Kreditsalg Rikstrygdeverket	53,90 %	5 210 167	53,6 %	4 147 606	55,0 %	1 062 561
Annet kredittsalg	5,63 %	544 210	5,1 %	395 930	7,7 %	148 280
Kontantsalg	35,17 %	3 399 176	36,2 %	2 797 944	31,1 %	601 232
Gitte salgsrabatter	-0,15 %	-14 293	-0,1 %	-10 611	-0,2 %	-3 682
Sum mva pliktig varesalg eks. mva	99,65 %	9 631 850	99,7 %	7 706 435	99,6 %	1 925 415
Mva- fritt varesalg etter rabatt	0,17 %	16 324	0,1 %	11 539	0,2 %	4 785
Netto salgsinntektsreduksjoner	-0,01 %	-937	0,0 %	-379	0,0 %	-558
Andre driftsinntekter eks mva	0,19 %	18 484	0,2 %	15 462	0,2 %	3 022
Sum driftsinntekter	100,00 %	9 665 721	100,0 %	7 733 057	100,0 %	1 932 664
Sum inngående balanse	4,85 %	469 095	4,9 %	375 279	4,9 %	93 816
Varekjøp	78,58 %	7 594 875	78,6 %	6 077 683	78,5 %	1 517 192
Sum utgående balanse	5,78 %	558 579	5,9 %	454 486	5,4 %	104 093
Vareforbruk	77,65 %	7 505 391	77,6 %	5 998 476	78,0 %	1 506 915
Legemiddelavgift	0,94 %	90 604	0,9 %	72 661	0,9 %	17 943
Sum vareforbruk	78,59 %	7 595 995	78,5 %	6 071 137	78,9 %	1 524 858
Sum personalkostnader	15,10 %	1 459 185	15,1 %	1 167 857	15,1 %	291 328
Sum ordinære avskrivinger	1,00 %	96 373	1,1 %	81 319	0,8 %	15 054
Sum lokalkostnader	2,01 %	194 665	2,1 %	162 131	1,7 %	32 534
Sum andre driftskostnader	2,48 %	239 663	2,6 %	201 243	2,0 %	38 420
Sum driftskostnader	99,17 %	9 585 881	99,4 %	7 683 687	98,4 %	1 902 194
Sum driftsresultat	0,83 %	79 840	0,6 %	49 370	1,6 %	30 470
Finansinntekter	0,46 %	44 270	0,4 %	33 965	0,5 %	10 305
Finanskostnader	-0,77 %	-74 313	-0,9 %	-67 151	-0,4 %	-7 162
Netto finanskostnader	-0,31 %	-30 043	-0,4 %	-33 186	0,2 %	3 143
Resultat før driftstøtte	0,52 %	49 797	0,2 %	16 184	1,7 %	33 613
Driftstøtte	0,13 %	12 373	0,1 %	8 234	0,2 %	4 139
Sum apotekets overskudd	0,64 %	62 170	0,3 %	24 418	2,0 %	37 752
Goodwill	1,22 %	118 134	1,5 %	118 134	0,0 %	0
Netto ekstraordinære inntekter	0,15 %	14 451	0,0 %	-895	0,8 %	15 346

Merknader:

- *Enkelte av enkeltmannsforetakene har i tillegg hatt ekstraordinære inntekter i forbindelse med salg av apoteket. Disse er ikke hensyntatt i tabellen over.*
- *For enkeltmannsforetakene er det kalkulert inn en lederlønn på 600 000 NOK. for hovedapotekene (63 stk) for å gjøre personalkostnadsprosenten sammenlignbar med ASene. Satsen på 600 000 NOK. er hentet fra Farmasøytforbundets lønnsstatistikk*
- *83 enkeltmannsforetak og 298 apotek organisert som as er representert i tabellen over.*

120 (40 %) av apotekene (med fullt driftsår) organisert som as har negativt driftsresultat i statistikken. (Kostnader er imidlertid fordelt fra kjeden og ut på det enkelte apotek, og tallstørrelsen gir derfor ikke nødvendigvis et riktig bilde). Hvis vi inkluderer finanskostnadene kommer andelen opp i 45 %. For enkeltmannsforetakene er andelen med negativt resultat noe lavere.

Omsetning i 2002

De private apotekene med fullt driftsår hadde i 2002 en omsetning på ca 9,7 mrd NOK. Sykehusapotekene hadde i 2002 en omsetning på nærmere 2 mrd NOK med et driftsresultat på 1,6 %. Apotek med drift bare deler av året hadde en omsetning på 1,7 mrd NOK. **Dette gir en total omsetning i apotekene på 13,2 mrd NOK i 2002.**

Gjennomsnittsomsetningen i enkeltmannsforetakene er noe lavere enn i ASene.

Sykehusapotekene har langt høyere gjennomsnittsomsetning enn de private apotekene.

Omsetning over år

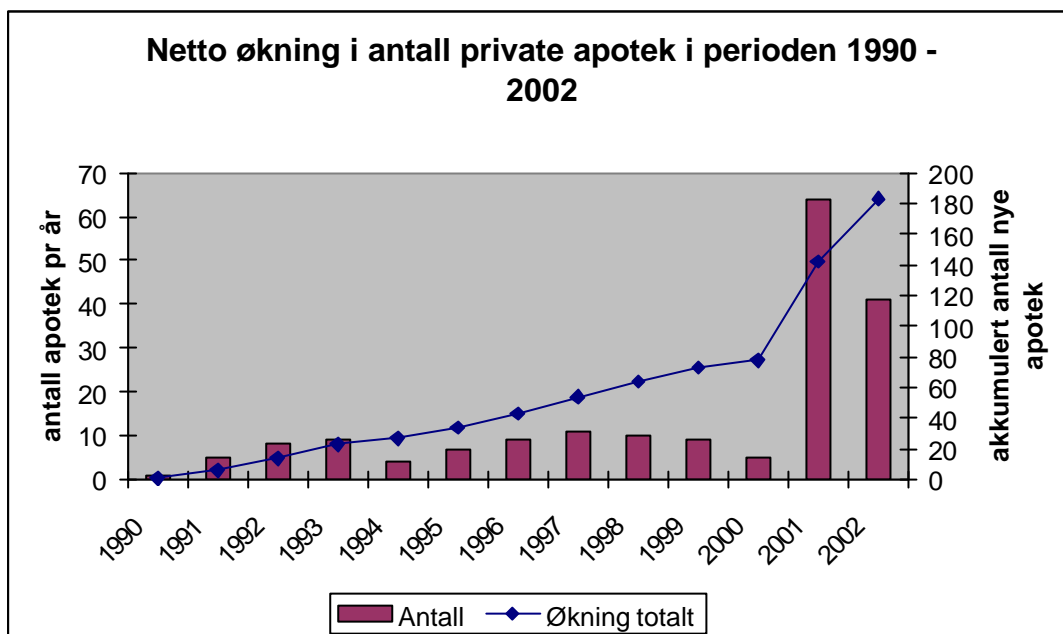
	1998	1999	2000	2001*	2002
Gjennomsnittlig omsetning pr. private apotek (tusen) *	22 387	24 240	25 834		25 303
Sum omsetning i private apotek (mill)	7 947	8 823	9 533		11 392

* For 2001 mangler tall grunnet store endringer i bransjen

** Gjelder apotek med fullt driftsår

- Samlet omsetning i apotekene har økt hvert år, men som følge av etableringen av en rekke nye apotek i forbindelse med ny apoteklov, har omsetning pr. apotek falt fra 2000 til 2002.
- Samlet omsetning i apotekene økte med 18 % fra 2000 til 2002 mens omsetning pr apotek falt med 2 %.

Antall apotek over år

Kilde: Statistikk fra Legemiddelverket og NAF

Fra 1990 til 2002 har antall apotek økt med 183. Den vesentlige økningen har kommet i forbindelse med ny apoteklov, etter 2001.

Netto økning i antall private apotek i perioden 1990 - 2002													
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Økning pr. år	1	5	8	9	4	7	9	11	10	9	5	64	41
Økning akkumulert	1	6	14	23	27	34	43	54	64	73	78	142	183
Sum antall apotek	324	325	330	338	347	351	358	367	378	388	397	461	502
Antall medisinutsalg													1156

Utvikling i en del økonomiske nøkkeltall over år.

Regnskapstallene for 2002 viser at kostnadsnivået i forhold til omsetningen for apotekbransjen økte i forhold til tidligere år. Særlig gjelder dette «andre driftskostnader», «avskrivninger» og finanskostnader. I særlig grad er det ASene som drar opp kostnadsnivået. Dette følger bl.a. av nyetableringer og oppkjøp. Det må også påpekes at lavere gjennomsnittsomsetning for apotekene slår ut i svakere nøkkeltall, gitt at man ikke klarer å tilpasse kostnadene til omsetningen.

Den langsiktige trenden viser at vareforbruksprosenten har gått jevnt opp siden 80-tallet. Dette vil si det samme som at bruttoavansen har blitt redusert, gjennom mange år. Det ser imidlertid ut som

at den er stabilisert de siste årene. Kostnadsnivået har også blitt redusert gjennom mange år, men økte igjen i 2002.

Andre nøkkeltall for landets private apotek med fullt driftsår 2002:	
Omsetning pr årsverk	2 677 000 NOK
Omsetning pr. lønnskroner *	6,6 NOK
Omsetning pr. kvm	95 000 NOK
Bruttofortjeneste** pr årsverk	598 152 NOK
Bruttofortjeneste pr. lønnskroner *	1,4 NOK
Bruttofortjeneste pr. kvm	21 500 NOK
Omløpshastighet	14,6
Totalt antall årsverk ***	4172

* I beregningene av samlede lønnskostnader er det lagt inn 600 000 NOK i lederlønn for hovedapotek drevet som enkeltmannsforetak.

** Bruttofortjenesten er differansen mellom salgsinntekter og varekostnad.

*** I beregningen er det korrigert for at mange av apotekene ikke har hatt fullt driftsår.

I sykehusapotekene er det oppgitt 766 årsverk, noe som samlet gir 4938 årsverk i apotekene.

NORSKE APOTEK SELSKAPER 2002				
	Org.nummer	Omsetning	Driftsresultat	Årsresultat
Tamro OYJ (Phoenix)				
Apokjeden AS	872424172	128	1	-34
Apotek 1 Norge AS	983044778	2.567	-41	-28
Apokjeden Distribusjon AS	971005572	3.910	42	-3
Alliance UniChem Plc				
Alliance UniChem Norway Holding AS	985134553			
Alliance UniChem Norge AS	982547822	2.098	-5	-27
Holtung AS	912672719	1.760	-18	-14
Celesio AG (tidligere GEHE AG)				
Norsk Medisinaldepot AS	965336796	189	36	14
Vitusapotek AS	981969804	2.380	-68	-58
NMD Grossisthandel AS	982187168	5.554	69	48
<i>Tall i mill NOK.</i>				
<i>Tallene er samlet fra årsberetningene til selskapene.</i>				

Selskapene tilhører internasjonale konsern som har hovedadministrasjonen utenfor Norge.

GOODWILL 2002 APOTEKKJEDER		
	Bokført 31.12.02	Avskrevet 2002
Vitus apotek AS	516	38
Alliance Unichem Norge AS	713	33
Apotek 1 Norge AS	796	38
Totalt	2025	109
<i>Tall i mill. NOK.</i>		
<i>Tallene er samlet fra årsberetningene til selskapene.</i>		

Apotekkjedene har til sammen bokført over 2 milliarder i goodwill ved årsskiftet 2002/2003. Dette skyldes i hovedsak oppkjøp av apotek til mer enn bokført verdi på selskapene.

Seksjon for legemiddelomsetning., 01.10.2003

Med vennlig hilsen
STATENS LEGEMIDDELVERK

Gro Ramsten Wesenberg
direktør

Tor Frostelid
seksjonssjef

Kopi:
Helsedepartementet
Sosial- og helsedirektoratet
Statens helsetilsyn
Folkehelseinstituttet
Norges Apotekerforening
Alliance Unichem Norge AS
Holtung AS
Vitusapotek AS
NMD Grossisthandel AS
Apotek1 Norge AS
Apokjeden Distribusjon AS
Haslestad Regnskap AS
Nasjonalbibliotekavd. i Rana